

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу Щадила Максима Ігоровича
«Безпековий механізм підвищення рівня конкурентоспроможності
підприємства», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
073 «Менеджмент»

Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

На економічні відносини в Україні сьогодні впливають різні загрози, особливо загрози, пов'язані з пандемією COVID-19 та війною, розв'язаною російською федерацією. Забезпечення в таких умовах конкурентоспроможності підприємства, як відкритої соціально-економічної системи, потребує використання відповідних безпекових механізмів. Проте у практичній діяльності вони не використовуються в силу відсутності відповідних розробок. Це, своєю чергою, потребує відповідних наукових досліджень та методичних і практичних рекомендацій., яких у наукових джерелах ще не повною мірою сформовано і науково-обґрунтовано. Вирішенню саме цих наукових завдань й присвячена дисертаційна робота Щадила Максима Ігоровича, з огляду на що є актуальною.

Тема дисертації тісно пов'язана з планами наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ в рамках теми науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт «Економічна безпека соціально-економічних систем: проблеми теорії та практики» (номер державної реєстрації 0121U112498).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків
і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

За результатами вирішення у дисертаційній роботі наукових завдань сформульовано низку теоретико-методичних положень, висновків і рекомендацій, які характеризуються науковою новизною й свідчать про конкретний особистий внесок автора у розвиток теорії та практики менеджменту та безпекознавства. До них можна віднести:

1) розвиток теоретичних засад безпекового механізму підвищення конкурентоспроможності підприємства, у рамках якого проведено критичний аналіз й семантичне уточнення змістового навантаження таких понять як «конкуренція», «конкурентні переваги» та обґрунтовано сутнісні елементи поняття «конкурентоспроможність» через призму безпекової діяльності (п.р.1.1);

2) вдосконалено визначення змісту поняття «безпековий механізм» з урахуванням взаємозв'язку між поняттями «механізм», «безпека», «безпека підприємства» і «безпекова діяльність» (п.р.1.2);

3) вдосконалено методичний підхід до оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства, у межах якого узагальнено сучасні

методики оцінювання та розроблено модель оцінювання рівня конкурентоспроможності промислового підприємства (с.99);

У роботі є низка й інших конкретних наукових розробок і положень, що містять наукову новизну, спрямовані на подальше удосконалення існуючих і розроблення нових положень і безпекових механізмів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. З ними цілком можна погодитися.

Наукові положення та висновки дисертації належно обґрунтовані шляхом використання широкого спектру наукових методів теоретичного та емпіричного дослідження.

Як теоретична основа та інформаційно-довідкова база для проведення дослідження використовувалися монографії, численні наукові публікації українських та зарубіжних учених, інтернет-джерела, офіційні статистичні дані, нормативно-правові акти, які стосуються досліджуваної проблематики.

Внесок автора в працях, що написані в співавторстві, виокремлений у переліку публікацій.

За рівнем наукової новизни результати дослідження відповідають вимогам до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми. Дисертаційна робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг наукової роботи становить 215 сторінок. Робота містить: 33 таблиці; 38 рисунків, з яких 13 охоплюють 13 повних сторінок; 11 додатків, що розміщені на 21 сторінці; список використаних джерел складається із 192 позицій на 19 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 161 сторінку.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність наукової проблеми, новизну та практичну цінність дослідження, методологію та джерельну базу, сформульовано мету та її вираження у конкретних задачах дослідження, окреслено об'єкт та предмет роботи, зазначено зв'язок із науковими темами.

У першому «Теоретичні та методичні засади безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства» (с.15-72) розкрито сутність поняття «конкурентоспроможність», основні етапи розвитку конкуренції, обґрунтовано основні етапи розвитку маркетингу як основної системи введення конкуренції на ринку в Україні. Також було встановлено й охарактеризовано основні властивості конкурентних переваг підприємства, подано модель сутнісних елементів поняття «конкурентоспроможність», обґрунтовано теоретичну модель підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства через призму безпекового механізму.

У другому розділі «Аналітичне підґрунтя формування безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства» (с. 73-125), проведений аналіз стану діяльності промислових підприємств, розкрито питання оцінювання рівня конкурентоспроможності промислового підприємства. Також

завдяки сучасним методам моделювання сформовано декомпозицію пост пандемічного, воєнного та поствоєнного середовища функціонування промислових підприємств України, обґрунтовано формування моделі аналізу безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності для промислових підприємств України.

У третьому розділі «Підходи до удосконалення безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності промислового підприємства» (с. 126-172) розкриваються особливості ресурсного забезпечення безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності промислових підприємств та сформовано безпековий механізм протидії загрозам, що знижують конкурентоспроможність промислового підприємства.

Завершується робота *висновками*, які відображають зміст та основні результати дослідження.

У *додатках* наведено допоміжні матеріали, використані або отримані у процесі дослідження.

Оцінюючи дисертацію, варто зазначити, що робота написана загальноприйнятою науковою мовою із використанням сучасної української наукової термінології, основні її положення розкрито повністю відповідно до мети та завдань дослідження та є завершеною науковою кваліфікаційною працею, що виконана автором самостійно без ознак плагіату.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації у наукових фахових виданнях та інших публікаціях

Аналіз публікацій автора дає змогу зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень дисертаційної роботи у фаховій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідно до чинних вимог. Зокрема, результати дослідження опубліковано у 13 наукових працях: 5 публікацій – у наукових фахових виданнях України, 1 публікація – у виданні за кордоном, 7 тез доповідей за результатами участі у конференціях. Загальний обсяг публікацій становить 3,97 др. арк., з яких особисто здобувачеві належить 3,58 др. арк.

Результати дослідження пройшли необхідну апробацію у вигляді доповідей та виступів на науково-практичних конференціях. В опублікованих наукових працях розкривається сутність і зміст положень, задекларованих автором як таких, що містять елементи наукової новизни.

Дисертація за вимогами щодо структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висуваються до здобувача наукового ступеня доктора філософії, повністю відповідає чинним вимогам, що надає авторові право публічного захисту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Низка положень, висновків й рекомендацій, наведених у поданій до захисту дисертаційній роботі, мають дискусійний характер та певні недоліки, а саме:

1. В підрозділі 1.1 (с. 37) здобувачем пропонується визначення поняття «конкурентоспроможність» та модель його структури. І одне і друге сприймається надто складно. Визначення зазначеного поняття не відповідає вимогам до визначення категоріального апарату, а елементна структура не містить змістовних зв'язків, що знижує якість запропоновано визначення поняття «конкурентоспроможність».

2. В підрозділі 1.2 дисертант розглядає ієрархію рівнів безпеки (с. 44) без характеристики кожного з них. Було б доцільно навести характеристику кожного рівня економічної безпеки, що б підвищило якість наукового матеріалу.

3. На рис. 1.8 (с. 53) подано сутнісну модель понятійно-категоріального апарату безпекового механізму, у якій відображено зміст інших безпекових понять. Проте у їх змісті закладено різні підходи, зокрема безпека розглядається як стан, і водночас пропонується у безпековому механізмі такий елемент як безпекова діяльність. Інакше у науковому дослідженні відсутнє цілісне бачення предмету наукового дослідження.

4. У першому розділі дисертаційної роботи (с. 62) викладено визначення переваг та недоліків основних методів оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства, що дозволяє відібрати найкращі з них. Разом з тим було б доцільно не лише визначити позитивні і негативні сторони але й висловити власну думку здобувача щодо кожного з них, що б підкреслило рівень наукової ерудиції здобувача.

5. На рис. 3.2. подано схему графічного пояснення сутності загроз конкурентоспроможності промислового підприємства. Її зміст потребує пояснення під час публічного захисту дисертації.

6. У тексті дисертаційної роботи мають місце граматичні помилки.

Загальний висновок

Аналіз дисертації та опублікованих праць Щадилі Максима Ігоровича дає підстави зробити висновок, що зазначене дослідження є завершеною кваліфікаційною науковою роботою. У дисертаційній роботі отримано нові науково-обґрунтовані результати, які є актуальними, містять наукову новизну, мають теоретичне й практичне значення та дали змогу авторові концептуально вирішити наукове завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні і розробці методичних підходів щодо формування безпекового механізму підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

Зазначена дисертаційна робота виконана в рамках міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Економічна безпека соціально-економічних систем» і за змістом відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у

закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283), вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а автор Щадило Максим Ігорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Проректор
Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор економічних наук, професор

Василь ФРАНЧУК

